

Fra grunnlov til politisk vingling

Fredsavtalen i Colombia skal denne gang i mindre grad grunnlovfestes. Det gir stort rom for omkamper.

Colombias revolusjonære væpnede styrker (FARC) og regjeringen underskrev i forrige uke en ny og revidert fredsavtale. En sober seremoni med få inviterte i mørke dresser i kalde Bogotá, en skarp kontrast til gledesscenene blant et stort antall hvitkledde i det solvarme Cartagena noen måneder før.

De to avtalene er like forskjellige på et avgjørende punkt. Nå skal kun internasjonal folkerett og menneskerettigheter inkorporeres i grunnloven. Tidligere skulle hele avtalen på 297 sider grunnlovfestes for å «låse» fremtidige politikere til avtaleteksten, og grunnlovsdomstolen tvinge igjennom implementering. Denne slagkraften sviner siden avtalen nå blir vanlig lov. Det er også mulig å klage inn avgjørelser i den spesielle fredsdomstolen til grunnlovsdomstolen. Dermed er en folkeavstemning hverken naturlig eller nødvendig. Til gjengjeld vil et nytt politisk flertall i fremtiden kunne avskrive og endre avtalen fundamentalt, som i Latin-Amerika tilsier politisk vingling, utvanning og manglende implementering.

Avtalen som vedtas denne uken i parlamentet kan likevel være et historisk vendepunkt. Kun fem dager etter parlamentets ratifisering begynner geriljasoldatene å bevege seg mot interneringsssonene. Etter 150 dager skal de ha overlevert alle våpen til FN og vende tilbake til det sivile liv. Uten FARC kan regjeringen ta kontroll over landsbygda, hindre videreføring av kokainproduksjonen og dermed fjerne grunnlaget for kriminelle organisasjoner som dominerer hele samfunnet. Et nytt Colombia kan gjenoppta søknadsprosessen til OECD, og freden åpner for store internasjonale investeringer blant annet i bærekraftig bioenergi hvor landet har en komparativt fortrinn i verdenshandelen.

Endringer i avtalen er både reelle og kosmetiske. Regjeringens forhandlere tok med 500 konkrete forslag og krav fra Nei til FARC i Havanna. Utlendinger, med færre politiske bindinger og dermed større vilje til å granske også militære overgrep, skal ikke lenger inngå i freds-

I forrige uke ble FARC og den colombianske regjeringen enige om en ny og revidert fredsavtale. Her stiller FARC-leder Timoleón Jiménez (til høyre), kjent som Timochenko, opp på bilder etter avtalesigneringen i Bogotá. Foto: Luis Robayo/AFP/NTB Scanpix

Innlegg Henrik Wiig

Henrik Wiig, forsker ved NIBR.

domstolene. Oppbevaringssoner for dømte Farc-ledere er nå geografisk avgrenset og disse kan dermed ikke reise fritt rundt i landet. FARC må nå oppgi og overgi penger og eiendommer, og dermed mindre mulighet for å «kjøpe» stemmer i fremtidige valg både gjennom ulovlige bestikkelser og finansiering av moderne valgkampanjer. Likeledes må de tyste på sine tidligere samar-

beidspartnere i narkotikahandelen. Ordet «kjønnsfokus» er fjernet for å blidgjøre konservative kristne, men til gjengjeld nevnes ordet «kvinne» 235 ganger. FARC får fremdeles automatisk fem seter i hvert av de to kamrene i parlamentet 2018-2026 som kan innehas av dømte krigsforbrytere.

Under avtalesigneringen understreket Santos at de essensielle målene var opprettholdt. Under en integrert rural utvikling skal «interne flyktninger få tilbakeført jorden de har mistet og flytte tilbake» og «gi muligheter til småbønder slik at landbruket kan bli en vekstmotor». Begge deler er trolig en sterk overdrivelse. Tilbakeføring av jord startet allerede i 2011, lite jord er tilbakeført og få har flyttet tilbake. Det skal deles ut 30 millioner mål jord til fattige, tilsvarende to tredjedeler av dyrket matjord i dag. Medfølgende investeringer i infrastruktur, produksjonsstøtte og institusjoner skyves frem tid når tidsrammen øker fra ti til 15 år på

grunn av dårlige statsfinanser og «heldige» mottagere er dermed dømt til å feile.

En tradisjonell landreform var det antatt beste virkemiddelet for likhet, rettferdighet og fattigdomsreduksjon da FARC startet den væpnede kampen i 1964. I dag er andre tiltak trolig mer effektive. Professor James Robinson fra University of Chicago foreslo heller å utdanne unge på landsbygda slik at de kan flytte til godt betalte jobber i byene. Den opprinnelige avtalen var å tiltvinge seg en spesifikk av flere mulige løsninger på fattigdommen med våpen i hånd, understøttet av det internasjonale samfunn.

Et alternativ er å skille mellom våpennedleggelse og politikktutforming. Den tidligere M19-geriljaen i Colombia krevde kun valg til selvstendig grunnlovgivende forsamling utenom parlamentet da den overga seg. Våpnene var for lengst innlevert da den nye grunnloven ble åpent debattert og vedtatt av det representative organet i 1991. Større demokra-

tisk legitimitet gir bedre og mer konsistente politikkvalg, og ikke minst større sannsynlighet for at tiltakene gjennomføres. Nå risikerer de fattige på landsbygda å bli glemt i det øyeblikket parlamentet trolig godkjenner avtalen denne uken.

Henrik Wiig, forsker ved NIBR - Høyskolen i Oslo og Akershus

Mer debatt på side 34-35 →

Modige Mork
Halvor Hoddevik

Økonomisk vekst må til
Kristin Skogen Lund og Mathilde Fasting

Enkel sparing blir vanskelig
Lars Alstrup

Naturressurser trumfer det meste
Morten Smelror

Debattansvarlig: Vidar Ivarsen Telefon: 22 00 10 59 Sentralbord: 22 00 10 00 Epost: debatt@dn.no Telefaks: 22 00 11 10

Hovedinnlegg/kronikk: Maks 4500 tegn inklusive mellomrom Underinnlegg/replikk: Maks 1500 tegn (ca. 250 ord) Legg ved portrettfoto.

Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv, må produseres i henhold til Vær varsom-plakaten. Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Debattinnlegg honoreres ikke.